

Az Egyesült Királyság beszáll a nyersanyaghajzába

PAPP GÁBOR & HARB JAD MARCELL

MKI Nézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2025.

Szerző(k):

Papp Gábor

Harb Jad Marcell

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

Borítókép forrás: [bbc.com](#)

Papp Gábor, kutató, MKI
Harb Jad Marcell, kutató, MKI

AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG BESZÁLL A NYERSANYAGHAJSZÁBA

Kritikus ásványkincsekre vonatkozó stratégiájának publikálásával, illetve a Grönlanddal folytatott tárgyalásainak felújításával az Egyesült Királyság beszállt a kritikus fontosságú nyersanyagokért zajló versenybe. Az ágazatot felfuttatni kívánó kormányzati döntésnek elsősorban három oka van. Ezek közül az első egy nemzet- és ellátásbiztonsági megfontolás. A gyorsan átalakuló nemzetközi környezetben a britek nem engedhetik meg maguknak, hogy a jövő technológiáihoz elengedhetetlen nyersanyagok tekintetében egyoldalúan olyan országoktól fűgjenek, amelyekkel érdekeik és politikai irányultságuk egyre inkább eltávolodik egymástól. A második egy gazdasági megfontolás. Abból fakadóan ugyanis, hogy a jövő technológiáinak alapjai a kritikus nyersanyagok, a kormány joggal várja a szektor nagyfokú növekedését, ezzel pedig a brexit óta gyengén teljesítő brit gazdaság és versenyképesség erősítését. A harmadik ok egy tágabb geopolitikai elképzelésből fakad. Az Egyesült Királyság ugyanis igyekszik afféle közvetítői – middleman – szerepbe pozicionálni magát a kritikus nyersanyagok piacán. Ehhez egyaránt igyekezne kiaknázni a londoni City-t, valamint a Londoni Fém-tőzsdét mint pénzügyi, befektetési, és kereskedelmi központokat. A Grönlanddal történő egyeztetések felújítása mögött a nyersanyagokon túl ugyanakkor egy formálódó új Arktisz-stratégia is állhat, amivel a brit vezetés befolyását szándékozik növelni egy globálisan egyre meghatározóbbá váló régióban. Bár az ambiciózus célkitűzések megvalósítása jelentős kihívásokkal jár, a kritikus nyersanyagok szektora várhatóan mind hangsúlyosabb szerepet kap az Egyesült Királyság kül- és belpolitikájában.

KÖRVONALAZÓDÓ ÚJ STRATÉGIÁK

Az elmúlt évek során a Covid-19 járvány hatásainak tükrében elindult a különböző értékláncok sebezhetőségének az egyre egyértelműbb felismerése. E ráeszmélési folyamatot tovább erősítette az energiaválság, az orosz-ukrán háború,

illetve a különböző szereplők, elsősorban az Egyesült Államok és Kína között fokozódó gazdasági versengés. A számos érintett globális értéklánc közül azonban korántsem kap mindegyik egyforma figyelmet. Az egyik, manapság a leginkább rivaldafényben lévő terület a különböző kritikus fontosságú nyersanyagok ellátási és értékláncai. Ennek oka, hogy ezekre számos, napjainkban meghatározó és komoly geopolitikai relevanciával is bíró nemzetgazdasági jelentőségű szektorban szükség van. Nem véletlen hát, hogy sorra jelennek meg az ezen nyersanyagokkal foglalkozó stratégiai dokumentumok, amelyek közül az egyik legfrissebb az Egyesült Királyság kormánya által jegyzett Vízíó 2035: kritikus ásványkincsek stratégia.¹ Ez a dokumentum, ahogy azt neve is sugallja, felvázolja azokat a fő irányvonalakat, amelyek mentén a szigetország fejleszteni kívánja nyersanyagellátását, oly módon, hogy azzal hozzájáruljon a szintén nemrégiben megjelent új iparstratégiája célkitűzéseihez is. Ez utóbbi ugyanis nyolc kimagasló növekedési potenciállal rendelkező kulcságazatot nevez meg a következő évtizedre,² amelyek közül négy – a fejlett gyártás, tiszta energia, digitális technológiák és a védelmi ipar – közvetlen kapcsolatban áll a nyersanyagokkal.

KÖZPONTI SZEREP - SZÓ SZERINT

Az Egyesült Királyság szeretne központi szerepet betölteni a kritikus fontosságú nyersanyagok értékláncában, amit négy különböző – két ipari, egy gazdasági és egy piaci – módon tervez elérni. Ipari szempontból ez két fő területet céloz felölelni: a nyersanyagok feldolgozását, valamint azok majdani újrahasznosítását.

A feldolgozás kapcsán úgy tűnik, a szigeten bíznak a múltban elért eredményekben és abban, hogy erre a jövőben is sikerrel lehet építeni. Ez korántsem pusztán romantikus vágyakozás, a helyi nikkelfinomításnak például évszázados múltja van, és jelenleg is az egyik legmeghatározóbb európai szinten.³ További konkrét projektek is tervben vannak már, például a lítium kapcsán.⁴ Az ilyen kialakulóban lévő vállalkozásokra azonban számos kihívás vár, például a tőkebe-

1 „Vision 2035: Critical Minerals Strategy”, Department for Business & Trade, Government of the United Kingdom, 2025. november 22., <https://www.gov.uk/government/publications/uk-critical-minerals-strategy/vision-2035-critical-minerals-strategy>.

2 „The UK’s modern industrial strategy”, Department for Business & Trade, Government of the United Kingdom, 2025. november, <https://www.gov.uk/government/publications/industrial-strategy>.

3 Robert Dalling, „The big refinery in the middle of a Welsh village that has kept a community alive for a century”, *Wales Online*, 2019. július 22., <https://www.walesonline.co.uk/news/wales-news/big-refinery-middle-welsh-village-16130138>.

4 „Green Lithium”, Green Lithium, hozzáférve 2025. december 14., <https://greenlithium.co.uk/>; „Project Progress”, Tees Valley Lithium, hozzáférve 2025. december 14., <https://www.teesvalleylithium.co.uk/project-progress>.

vonzás nehézsége. A Chatham House elemzése a téma kapcsán kiemeli, hogy egy ilyen, korai fejlődési fázisában lévő ágazat felfuttatásánál a kormánynak igen nagy szerepet kellene vállalnia, ezáltal részben leveszi a jelentős kockázatokat és bizonytalanságokat a vállalkozók válláról, ezzel is ösztönözve a befektetéseket.⁵ Ahogy azonban azt a Pensana vállalat esete is mutatja, a brit kormányzati támogatások elégtelenek – legalábbis a vállalat ezzel indokolta, hogy az észak-angliai Hull mellé tervezett ritkaföldfém-finomító üzemét végül mégsem ott, hanem az Egyesült Államokban építi fel.⁶ Ott ugyanis több ilyen jellegű támogatás érhető el.

Ilyen körülmények között érthető, hogy az újonnan megjelent stratégia külön figyelmet fordít a finanszírozás témakörére, ahol azonban a közfinanszírozások erősítése és hatékonyabbá tétele mellett említi a londoni City-re való támaszkodás fokozását is. Ez utóbbi mozzanat kimagasló jelentőséggel bírhat a jövőben a brit központi szerep gazdasági vonatkozású erősítésében. Hiszen a City már most is a világ egyik pénzügyi központja, ezzel a brit iparnak egyedülálló lehetőségeket biztosítva. Kérdés azonban, tud-e a mindenkori brit kormányzat ilyen szinten hatást gyakorolni a City-re, igaz, arra végső soron lehet nem is lenne akkora szükség a szektor globális felfutása esetén. A nyersanyagok iránti kereslet gazdasági és politikai megélénkülése ugyanis öngerjesztő folyamatként is utat törhet magának a Cityben, ahol a nyersanyagra vonatkozó pénzügyi tranzakciók már egyébként is észrevehetően jelen vannak.⁷

A gazdasági központtá válás mellett ugyanakkor a City központi szerepet játszhat konkrétan a ritkaföldfémek piaci központtá válásában is, mégpedig a Londoni Fém-tőzsdének (London Metal Exchange, LME) köszönhetően. A kritikus fontosságú nyersanyagok piacának több sajátossága van, ezek közül néhányat negatívumként, de legalábbis nehézségként szoktak emlegetni. Ezek közé tartozik, hogy a nyersanyagok ezen csoportjának mindezidáig nem alakult ki egységesen szabályozott globális piaca. Egy-két kereskedelmi központ létrejött az idők folyamán – ilyen például a Sanghaji Fém-tőzsde és történetesen a Londoni Fém-tőzsde is. Ez utóbbi számos nyersanyag, elsősorban színesfémek tekin-

5 Christopher Vandome, „The UK’s new critical minerals strategy is an ambitious step forward. Now it needs a champion”, Chatham House, 2025. november 28., <https://www.chathamhouse.org/2025/11/uks-new-critical-minerals-strategy-ambitious-step-forward-now-it-needs-champion>.

6 Theo Leggett, „Major UK rare earths refinery scrapped in favour of US”, BBC, 2025. október 17., <https://www.bbc.com/news/articles/czxnv7y03nno>.

7 Cathy Haenlein et al., „The UK’s Role in Advancing Responsible Transition Minerals Supply Chains”, The Royal United Services Institute for Defence and Security Studies, 2024. október 29., <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/occasional-papers/uks-role-advancing-responsible-transition-minerals-supply-chains>.

tetében meghatározó központ, olyannyira, hogy a platformjain lefektetett árak a teljes világpiac számára viszonyítási alapként működnek. A tőzsde már így is a világ egyik legnagyobbja és nagy kérdés, hogy “van-e ennél feljebb”, például bővíthet-e a tőzsde olyan irányba, hogy azon a ritkaföldfémek is megjelenjenek. Mindenesetre a stratégia a City-hez hasonlóan megemlíti az LME erejére való építést is.

Végezetül, ipari szempontból a feldolgozás mellett az Egyesült Királyság az újrahasznosítás terén is szeretné magát a középpontba pozícionálni. Ez az elképzelés több megfontolásból is kimagasló eleme lehet a hosszú távú brit stratégiának. Az Egyesült Királyság 2024-ben az akkumulátoros elektromos járművek legnagyobb európai piacává vált,⁸ többek között a különböző nettó zéró törvényszigorításoknak köszönhetően.⁹ Az egyik ilyen sarokpont a 2024-ben bevezetett zéró kibocsátású járművekre vonatkozó előírás, amelynek célja, hogy évről-évre fokozatosan növelje azok százalékos arányát az eladásokban, mígnem 2035-re csak zéró kibocsátású autókat és furgonokat lehessen forgalomba hozni.¹⁰ Igaz, a törvényen már idén finomítottak.¹¹ A részletek finomhangolásán túl azonban már így is jelentős számú elektromos jármű van jelen szerte az Egyesült Királyságban, és ez a szám csak tovább növekszik majd a jövőben. Ez pedig felvet egy fontos kérdést, mégpedig, hogy mi legyen a kimerült akkumulátorokkal. Azokból ugyanis számos kritikus fontosságú nyersanyag visszanyerhető, az újrahasznosításnak így komoly gazdasági és politikai hatásai lehetnek,¹² például az ellátásbiztonságra nézve. Az Egyesült Királyság kezében így komoly adu lapulhat a jövőre nézve, amennyiben ezt a majdani nagy akkumulátor-mennyiséget képes lesz “otthon” újrahasznosítani.

A britek számára hosszú távon az újrahasznosítást kimagasló területté teheti a szektorban rejlő együttműködési potenciál is. Az újrahasznosítás és tágabban a körforgásos gazdaság ugyanis az Egyesült Királyság stratégiája mellett a

8 Society of Motor Manufacturers and Traders, „Record EV Market Share But Weak Private Demand Frustrates Ambition”, 2025. január 6., <https://www.smmmt.co.uk/record-ev-market-share-but-weak-private-demand-frustrates-ambition/>.

9 Indrabati Lahiri, „UK drives forward as biggest European electric vehicle market”, *Euronews*, 2025. január 7., <https://www.euronews.com/business/2025/01/07/uk-drives-forward-as-biggest-european-electric-vehicle-market>.

10 Anthony Browne et al., „Pathway for zero emission vehicle transition by 2035 becomes law”, 2024. január 3., <https://www.gov.uk/government/news/pathway-for-zero-emission-vehicle-transition-by-2035-becomes-law>.

11 DriveElectric, „UK Government announce changes to Zero Emission Vehicle (ZEV) mandate”, hozzáférve 2025. április 9., <https://www.drive-electric.co.uk/news/zev-mandate-revisions-2025/>.

12 International Energy Agency, „Recycling of Critical Minerals - Executive summary”, 2025. december 15., <https://www.iea.org/reports/recycling-of-critical-minerals/executive-summary>.

nemrégiben megjelent nyersanyagokat érintő uniós cselekvési tervnek is fontos pillérérét képezi.¹³ Ez tehát egy olyan terület, ahol komoly lehetőség áll fenn a jövőbeli együttműködésre, elsősorban azon strukturális hasonlóság fényében, hogy mérsékelt saját kitermelésükből adódóan mind az Egyesült Királyság, mind az Európai Unió számára kimagasló geopolitikai relevanciával bír az újrahasznosítás. Ez utóbbi ugyanis az importfüggőség csökkentés által jótékony hatással bírhat az ellátásbiztonságra nézve.

Ugyanakkor a potenciális lehetőségek mellett kihívás is akad bőven e téren. Ezek közé tartozik például, hogy az újrahasznosítás – akárcsak a feldolgozás – villamosenergia-intenzív iparág, az áramárak azonban jelenleg a legmagasabbak közé tartoznak az Egyesült Királyságban, ami nagy kihívást állít bármilyen ambíciós stratégia elé.

REALISTA NÉZŐPONT ÉS NÖVEKVŐ ARKTISZI JELENLÉT?

Az Egyesült Királyság nyersanyag stratégiájának kialakítása során nagy hangsúlyt igyekszik fektetni arra, hogy egyfajta közvetítői szerepet építsen ki saját maga számára a nyersanyagpiacon. Kézenfekvő, hogy ennek során tudomást vegyen a tágabb geopolitikai környezetről is. Noha az iparág jövőjének alakulását nem lehet biztosra megjósolni, az a kínai dominancia, ami a kritikus fontosságú nyersanyagok szektorának egészére jellemző, minden bizonnyal még jó darabig fennáll majd. E tekintetben az Egyesült Királyság stratégiája meglehetősen realista, hiszen kihangsúlyozza a Kínával történő további szoros együttműködést, míg a nyersanyag-diverzifikáció növelésén ezen együttműködés mellett és nem pedig annak helyében szándékozik dolgozni. Ugyanakkor a britek a nemzetközi palettán alapvetően Nyugat-orientált kapcsolati rendszerben gondolkodnak a nyersanyagok terén, fő partnerek között említi a stratégiát az Egyesült Államokat, az EU-t, Kanadát, Ausztráliát, valamint Indát, Japánt és Szaúd-Arábiát.

A közelmúlt eseményei kapcsán továbbá kitüntetett figyelmet érdemel, hogy az Egyesült Királyság az ősz folyamán újraindította a kereskedelmi megállapodásról szóló tárgyalásait Grönlanddal, amelyeknek fontos napirendi pontja a kritikus fontosságú nyersanyagok.¹⁴ Ezen nyersanyagok grönlandi kitermelését

13 „RESourceEU Action Plan”, Európai Bizottság, 2025. december 2., https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/01c448d6-dc93-40d7-9afe-4c2af448d00c_en.

14 „UK-Greenland trade deal talks resume”, Department for Business and Trade, Government of the United Kingdom, 2025. október 3., <https://www.gov.uk/government/news/uk-greenland-trade-deal-talks-resume>.

azonban általánosságban véve a szokásosnál nehezebb, többek között az extrém időjárási körülményeknek és az infrastruktúrábeli hiányosságoknak köszönhetően – nem véletlen, hogy jelenleg egy ilyen bányá sem üzemel, annak ellenére, hogy több szereplő is jelen van a szigeten kitermelési célokkal. Ilyen például az a brit vállalat, amely a napokban kapott a grönlandi kormánytól 30 évre szóló kitermelési engedélyt a grafitra, ami többek között az akkumulátorgyártás egyik fontos és kritikus nyersanyaga.¹⁵ Mindemellett, tágabb szempontból vizsgálva az eseményeket, az Egyesült Királyság azon elképzelése, hogy grönlandi pozícióit erősítse, akár egy szélesebb körű arktiszi jelenlét kiépítésének egyik első lépéseként is értelmezhető. Egy ilyen jellegű irányváltást pedig egyesek kifejezetten szorgalmazznak az aktuális geopolitikai fejlemények tükrében.¹⁶

ÖSSZEFOGLALÁS

Az Egyesült Királyság azon stratégiai célkitűzése, hogy központi szereplővé váljon a kritikus nyersanyagok értékláncaiban, illetve a döntése, hogy felmelegíti a kereskedelmi tárgyalásait Grönlanddal – a szigettel, amire sokan mint a kritikus fontosságú nyersanyagok jövője szempontjából legmeghatározóbb területre hivatkoznak – egyértelműen jelzik, hogy az Egyesült Királyság beszáll az ezen nyersanyagokért folyó versenybe. Az elérhető sikerek terén azonban érdemes óvatosnak maradni. Egyrészt, a Kínára való ráutaltság reálisan nem rázható le a stratégia megvalósulása esetén sem, viszont már az is nagy eredmény lenne, ha bizonyos kritikus nyersanyagok esetén a beszerzés diverzifikációja, ezzel a függés csökkenése megvalósulhatna. Másrészt, a hazai feldolgozás és újrahasznosítás felfutása segíthet olyan brit ágazatoknak is, mint a gépjárműipar, biztosabb ellátást teremtve az elektromos autók gyártása terén. A stratégia elégtelen megvalósulása az Egyesült Királyságot minden bizonnyal gyengébb és kiszolgáltatottabb helyzetben hagyná.

A siker ugyanis nem garantált, hiszen már most látszik, hogy az ambiciózus célkitűzések mellett a kihívások mértéke sem törpül el. Ennek tükrében nagyon fontos lenne, hogy a kormány a támogatás mellé – ami maga is kérdéseket vet fel szerény mértékével, az 50 millió font legfeljebb első bátortalan lépésként ér-

15 GreenRoc, „Greenland Government Grants Exploitation License for Amitsoq”, *Investing News Network*, 2025. december 9., <https://investingnews.com/greenland-government-grants-exploitation-licence-for-amitsoq/>.

16 Minna Ålander, „Britain should step up in the Arctic as US rethinks its security role”, *Chatham House*, 2025. december 15., <https://www.chathamhouse.org/publications/the-world-today/2025-12/britain-should-step-arctic-us-rethinks-its-security-role>.

tékelhető és eltörpül azon német terv mellett, ami 100 milliárd eurót öntene a szektorba¹⁷ – kialakítson egy világos narratívát, kommunikációs stratégiát, hogy mindez miért történik meg. Ez különösen a közvélemény maga mellé állításában lenne fontos, vagyis megértetni, hogy a szektor maga a jelenleg mintegy 1,79 milliárd fontos értékével és 50 ezer fős foglalkoztatotti létszámával, mellyel eltörpül más ágazatok mellett, miért lenne érdemes a nagyfokú állami támogatásra. Az ilyen mérték közé tartozik a zöld átállás elősegítése, a versenyképesség javítása, valamint a védelmi ipar fejlesztése és a nemzetbiztonság erősítése, ugyanis ezek mind olyan témák, amelyeknek nagyfokú a társadalmi támogatottsága (még ha a versenyképesség bevándorlással való párba állítása esetén a szavazók ez utóbbi csökkentését tartják fontosabbnak).¹⁸ A stratégiai célkitűzések kommunikációja mellett ugyanakkor maga a kivitelezés folyamata – nevezetesen a feldolgozó-, valamint az újrahasznosító ipar felfuttatásával járó újraiparosítás – maga is kommunikációért kiált, társadalmi és politikai szempontból egyaránt. Összességében megállapítható tehát, hogy a kritikus nyersanyagok szektora az Egyesült Királyság kül- és belpolitikája szempontjából egyaránt egyre hangsúlyosabb szerephez jut majd.

17 Vandome, „The UK’s new critical minerals strategy”.

18 Matthew Smith, „How far does the public support net zero?”, YouGov, 2025. november 11., <https://yougov.co.uk/politics/articles/53366-how-far-does-the-public-support-net-zero>; Ipsos, „New Ipsos survey shows divides between MPs and the public on priorities for economic growth”, 2025. január 27., <https://www.ipsos.com/en-uk/new-ipsos-survey-shows-divides-between-mps-and-public-priorities-economic-growth>; Seb Wride, „Defence, debt, and difficult decisions — new polling published today in the FT”, Public First, 2025. március 24., <https://www.publicfirst.co.uk/defence-debt-and-difficult-decisions-new-polling-published-today-in-the-ft.html>.

**MAGYAR
KÜLTÜGYI
INTÉZET**